Täysistunto

Tiistai 17.11.2026 klo 14.03—22.06

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi audiovisuaalisen tilausohjelmapalvelun tarjoajan velvollisuudesta investoida audiovisuaaliseen sisältöön

Hallituksen esitys HE 194/2026 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 10/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 27. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 10/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Meille tämän mietinnön esittelee valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Haatainen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

21.06 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki audiovisuaalisen tilausohjelmapalvelun tarjoajan velvollisuudesta investoida audiovisuaaliseen sisältöön. Tästä velvollisuudesta säädetään Euroopan unionin audiovisuaalisia mediapalveluja koskevassa direktiivissä eli AVMS-direktiivissä. Sen tarkoituksena on luoda Euroopan unionin audiovisuaalisten mediapalveluiden yhteismarkkinat ja taata niiden asianmukainen toiminta samalla, kun edistetään kulttuurista monimuotoisuutta ja turvataan riittävän tasoinen kuluttajien ja alaikäisten suojelu.

Audiovisuaalisten sisältöjen kulutus on siirtynyt yhä enemmän suoratoisto- ja tilausohjelmapalveluihin. Samalla kansainvälisten palveluiden merkitys markkinoilla on kasvanut, mutta niiden tekemät investoinnit suomalaisiin tuotantoihin ovat jääneet vähäisiksi. AVMS-direktiiviin lisättiin vuonna 18 säännös, jonka mukaan jäsenmaat voivat velvoittaa tarjoajia rahoittamaan eurooppalaisia tuotantoja Euroopan kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden edistämiseksi. AVMS-direktiivin mahdollistama investointivelvoite on voimassa jo 15 Euroopan maassa.

Audiovisuaalisten sisältöjen kulutus kohdistuu Suomessa yhä vahvemmin kansainvälisten palveluntarjoajien palveluihin etenkin nuorempien katsojien ikäluokissa. Kansainvälisten tilausohjelmapalvelun tarjoajien investoinnit suomenkielisiin ja Suomeen liittyviin audiovisuaalisiin tuotantoihin ovat toistaiseksi olleet verrattain vähäisiä suhteessa tilausohjelmapalvelun tarjoajien markkina-asemaan Suomessa. Suomessa on viimeisen noin kymmenen vuoden aikana tehty vain muutamia draamasarjoja ja elokuvia yhteistyössä kansainvälisten tilausohjelmapalveluiden kanssa. Kuten tässä esityksessä on tuotu esiin, kansallista investointivelvoitetta voidaan pitää eräänlaisena markkinainterventiona, jolle on kulttuuripoliittiset perusteet alan kansainvälistyessä ja eurooppalaisten sääntelyratkaisujen lisääntyessä.

Valiokunta toteaa mietinnössään, että ehdotetun investointivelvoitteen voidaan katsoa parantavan kotimaisten tuotantoyhtiöiden kansainvälisen kilpailukyvyn edistymistä sekä vientitulojen kasvua ja suomalaisen kulttuurin saavutettavuutta. Kotimaisten av-tuotantojen kasvuedellytyksiä turvaamalla ja lisäämällä voidaan vahvistaa myös alan työllisyyttä sekä turvata pienen kieli- ja kulttuurialueen omaa av-tuotantoa. Valiokunta ehdottaa yksimielisessä mietinnössään hallituksen esitykseen sisältyvän lakialoitteen hyväksymistä muuttamattomana.

Valiokunta pitää perusteltuna tätä investointimallia. Sen mukaan tilausohjelmapalvelun tarjoajan tulee osallistua av-sisältöjen tuotannon rahoitukseen vuosittain määrällä, joka vastaa viittä prosenttia Suomessa toteutuneesta liikevaihdosta. Lineaarisesta ohjelmatuotannosta saadut tulot samoin kuin urheilu- ja uutisohjelmien tarjoamisesta saadut tulot on rajattu ehdotetussa laissa tämän määritelmän ulkopuolelle. Ehdotetussa laissa audiovisuaalisiin sisältöihin kohdistuvan investoinnin kohteet on rajattu koskemaan esitysoikeuksien hankintaa, uuden audiovisuaalisen sisällön tuotantoa tai yhteistuotantoa. Esitysoikeuksien kohteena olevien tuotantojen tulee olla valmistuneita viimeisen kolmen vuoden aikana. Investoinnin kokonaismäärästä yli puolet tulee kohdistua käsikirjoitetun elokuvan, dokumentin ja draamasarjan esitysoikeuksien hankintaan, tuotantoon tai yhteistuotantoon. Loput investoinneista voivat kohdistua esimerkiksi viihteeseen taikka erilaisiin tosi-tv- tai peliohjelmiin. Investoinnin kohteena olevasta uudesta audiovisuaalisesta sisällöstä tai hankittujen esitysoikeuksien kohteena olevasta sisällöstä yli puolet tulee olla suomen-, ruotsin- tai saamenkielisiä, ja niiden pitää liittyä Suomen historiaan, kulttuuriin tai yhteiskuntaan.

Sivistysvaliokunta pitää näitä ehdotuksia perusteltuina. Tällä ehdotetun lain audiovisuaalisia sisältöjä koskevalla vaatimuksella turvataan investointivelvoitteen kulttuuripoliittisen tavoitteen toteutumista ja samalla annetaan palveluntarjoajille mahdollisuus kohdentaa osa investoinneistaan myös muihin audiovisuaalisiin sisältöihin markkinalähtöisesti.

Lakiesityksen mukaan tilausohjelmapalvelun tarjoajan suorittamat maksut tuloutetaan valtiolle ja Suomen elokuvasäätiö myöntää rahat audiovisuaalisten tuotantojen tukemiseen hallintokuluilla vähennettynä. Avustuksia myönnetään tuotantoyhtiöille käsikirjoitetun elokuvan, dokumentin, jolla siis tarkoitetaan myös dokumenttisarjaa, tai draamasarjan tuotantoon. Valiokunnan näkemyksen mukaan Suomen elokuvasäätiö on maksuina kertyvien varojen osalta oikea taho hoitamaan tämän viranomaistehtävän.

Investointivelvoitteen toteutumisen valvonta ja seuranta: Hallituksen esityksen mukaan tämän noudattamisesta ja sen valvonnasta vastaa Liikenne- ja viestintävirasto. Se vastaa myös veroluonteisen maksun määräämisestä ja siihen liittyvistä viranomaistehtävistä. Valiokunta on tuonut mietinnössään esille, että valvonnasta ja lain toimeenpanosta aiheutuvat kustannukset katetaan kertyneistä maksuista ennen niiden kohdentamista valtionavustuksiin. Tämä siis varmistaa sen, että viranomaisella on tehtäviensä hoitamiseen tarvittavat riittävät resurssit.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että tätä toimeenpanoa seurataan ja tästä tehdään selvitys. Valiokunta sai selvityksen, jonka mukaan selvityksen tekeminen mahdollistuu aikaisintaan vuonna 2030, jolloin on saatu riittävästi käytännön kokemusta. Valiokunta pitää perusteltuna, että tämän arvion yhteydessä tarkastellaan myös mahdollisia lainsäädännön kehittämistarpeita sekä jatkoseurannan tarvetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

21.12 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Tämä asia, hallituksen esitys, on niin hyvä asia suomalaiselle kulttuurille ja Suomen kulttuurin puolesta, että vaikka puheeni on hyvin lyhyt, halusin tulla tänne puhujakorokkeelle sen esittämään.

Tässä hallituksen esityksessä esitetään, että Suomeen sijoittunut tilausohjelmapalvelun tarjoaja velvoitetaan osallistumaan eurooppalaiseen audiovisuaalisen sisällöntuotannon rahoitukseen Suomessa. Esitys tulee lisäämään kotimaisen elokuva- ja tv-tuotannon rahoitusta, vahvistamaan eurooppalaisen ja kotimaisen sisällön näkyvyyttä tilausohjelmapalveluissa. Se tulee vahvistamaan myös audiovisuaalisen alan kasvua, kansainvälistä kilpailukykyä ja monimuotoisuutta. Eläköön suomalainen elokuva ja draama. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

21.14 **Anna-Kristiina Mikkonen sd:** Arvoisa puhemies! Suomalainen elokuva, dokumentti ja televisiodraama ovat paljon enemmän kuin viihdettä. Ne kertovat siitä, keitä me olemme, mistä tulemme ja millaisessa yhteiskunnassa elämme. Ne vahvistavat omaa kieltämme, kulttuuriamme ja yhteistä ymmärrystämme. Siksi on tärkeää, että suomalaisella audiovisuaalisella tuotannolla on tulevaisuus myös kansainvälisten suoratoistopalveluiden hallitsemassa maailmassa.

Käsittelyssämme oleva esitys on tässä suhteessa tärkeä ja kannatettava askel. Suoratoistopalvelut ovat muuttaneet perusteellisesti tapaa, jolla katsomme elokuvia ja televisio-ohjelmia. Yhä suurempi osa sisällöistä kulutetaan kansainvälisten alustojen kautta. Samalla niiden liiketoiminta perustuu myös suomalaisiin katsojiin ja heidän maksamiinsa tilausmaksuihin. On siis kohtuullista, että nämä palvelut osallistuvat myös suomalaisen audiovisuaalisen sisällön rahoittamiseen.

Esityksen mukainen viiden prosentin investointivelvoite on tärkeä periaatteellinen ratkaisu. Suomessa syntyvän liikevaihdon tulee hyödyttää myös suomalaista kulttuuria ja luovaa työtä. Samalla meidän on huolehdittava siitä, että investoinnit todella vahvistavat kotimaista tuotantoa eivätkä jää vain suurten kansainvälisten toimijoiden liiketoiminnan osaksi. Suomalainen audiovisuaalinen ala koostuu suuresta joukosta ammattilaisia: käsikirjoittajista, ohjaajista, näyttelijöistä, kuvaajista, lavastajista ja lukuisista muista tekijöistä. Heidän työnsä mahdollistaa sen, että suomalaisia tarinoita voidaan kertoa myös tuleville sukupolville. Näiden ammattilaisten toimeentulo- ja työmahdollisuudet ovat viime vuosina olleet koetuksella. Siksi meidän on katsottava myös investointivelvoitteen toteutumista. On varmistettava, että rahoitus tukee uusia tuotantoja, riippumattomia tuotantoyhtiöitä ja tekijöiden oikeudenmukaista asemaa.

Meille sosiaalidemokraateille kulttuuri on sekä itseisarvo että merkittävä työllisyyden ja talouskasvun lähde. Suomalaisella kulttuurilla on oltava mahdollisuus menestyä myös kansainvälisillä markkinoilla, mutta se edellyttää vahvaa kotimaista perustaa. Investointivelvoite on oikeansuuntainen ratkaisu. Sen rinnalla tarvitaan kuitenkin pitkäjänteistä kulttuuripolitiikkaa, vakaata julkista rahoitusta ja osaamiseen panostamista. Meidän tehtävämme on varmistaa, että suomalaisia tarinoita kerrotaan, suomalaisia tekijöitä työllistetään ja suomalainen kulttuuri säilyy elinvoimaisena myös tulevaisuudessa. Suomella ei ole varaa jättää luovien alojen kasvumahdollisuuksia käyttämättä. Meidän tulee nähdä kulttuuri ja luovat alat paitsi sivistyksen perustana myös tulevaisuuden taloudellisena voimavarana.

Tämä esitys vie kehitystä oikeaan suuntaan. Kun kansainvälisestä liiketoiminnasta syntyvää arvoa ohjataan myös kotimaiseen tuotantoon, vahvistamme samalla työtä, osaamista ja suomalaista kulttuuria. Kyse ei ole vain kulttuuripolitiikasta, kyse on elinkeinopolitiikasta, työpaikoista ja suomalaisen osaamisen kilpailukyvystä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 194/2026 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.